Бергәләп бизибез

Министерство культуры Республики Татарстан
ГБУ «Ресурсный центр внедрения инноваций и сохранения традиций в сфере культуры Республики Татарстан»
Государственное автономное профессиональное образовательное учреждение Казанское художественное училище имени Н.И. Фешина (техникум)

Татарстан Республикасы Мәдәният министрлыгы
Татарстан Республикасы мәдәният өлкәсендә инновацияләр һәм традицияләрне саклау ресурс үзәге
Н.И.Фешин исем. Казан сынлы сәнгать училищесы
Татарстан Республикасының дәүләт автономия урта һөнәри белем бирү учреждениясе

Печатается в рамках реализации государственной программы Республики Татарстан «Сохранение национальной идентичности татарского народа (2020–2025 годы)».

Татарстан Республикасының «Татар халкының милли үзенчәлеген саклау (2020–2025 еллар)» дәүләт программасын гамәлгә ашыру кысаларында нәшер ителә.

Издание «Книга-раскраска для детей «Бергәләп бизибез» – «Раскрашиваем вместе»– это альбом, в котором кратко изложена история татарского орнамента и подобраны задания для обучения детей основам изобразительного и декоративно-прикладного искусства. К каждому заданию написаны методические рекомендации для их выполнения. Книга с успехом может быть использована детьми для самостоятельной работы, учителями, воспитателями старших групп дошкольных учреждений, педагогами художественных школ, кружков, студий, а также родителями в домашних занятиях с детьми.

Балалар өчен эшләнгән «Бергәләп бизибез» рәсемле буяу китабы татар халкында бизәкнең барлыкка килүен кыскача тасвирлаучы альбом. Китапта балаларны рәсем сәнгате, декоратив-гамәли сәнгатьнең нигезен тәшкил иткән биремнәр тупланып бирелә. Һәр биремне үтәү өчен методик тәкъдимнәр дә бар.
Китап балаларга мөстәкыйль рәвештә эшләү өчен, мәктәпкәчә учреждениеләрнең өлкән төркем тәрбиячеләре, укытучылар, сәнгать мәктәпләрендә үткәрелүче түгәрәкләрдә, шулай ук ата-аналар тарафыннан файдаланыла ала.

Книга-раскраска для детей «Бергәләп бизибез» – «Раскрашиваем вместе»
Художники — Гайнанова Л. Ш., Мусабирова Р.М.
Составитель — Камалова Д. Х.
Автор идеи — Мифтахова А. Р., директор ГБУ «Таткультресурсцентр».
Научный консультант — Валеева-Сулейманова Г. Ф., доктор искусствоведения.
Редактор— Латыпова Г. М.
Корректор — Мухаметшина Л. Т.
Перевод на татарский язык — Гайфетдинова Р. М., Гильфанова Г. И.
Казань, 2023

Бергәләп бизибез! Балалар өчен рәсемле буяу китабы.
Рәссамнар – Гайнанова Л. Ш., Мусабирова Р.М.
Төзүчесе – Камалова Д. Х.
Идея авторы – Мифтахова А. Р., «Таткультресурсүзәге» ДБУ директоры.
Фәнни консультант – Вәлиева-Сөләйманова Г. Ф., сәнгать белеме докторы.
Редактор – Латыйпова Г. М.
Корректор – Гәрәева И. И.
Татар теленә тәрҗемә итүчеләр – Гайфетдинова Р.М., Гыйлфанова Г. И.
Казан, 2023

Кереш

Сәлам, яшь рәссам!
Буш вакытыңны рәхәт һәм файдалы үткәрергә тәкъдим итәбез. Бу китап белән танышып, татарлар арасында таралган тамга-бизәкләр турында күбрәк белерсең.

Беләсеңме, язу барлыкка килгәнче үк кешеләр дөньяга карашларын, тирә-юньгә мөнәсәбәтләрен төрле тамгалар, бизәкләр аша белдергәннәр. Һәр тамга, һәр бизәк ул бер символны аңлаткан. Аларның җыелмасын мәгълүмати портал дип тә атарга мөмкин.

Введение

Здравствуй, юный художник!
Предлагаем тебе приятно и с пользой провести время. Читая книжку-раскраску, ты больше узнаешь о татарском орнаменте.

Орнамент появился очень давно, раньше, чем письменность. Первобытные люди рисовали свои представления о том, как устроен наш мир. Это были рисунки в виде знаков-символов, в которых был заложен смысл.
Можно сказать, что орнамент — это информационный портал.

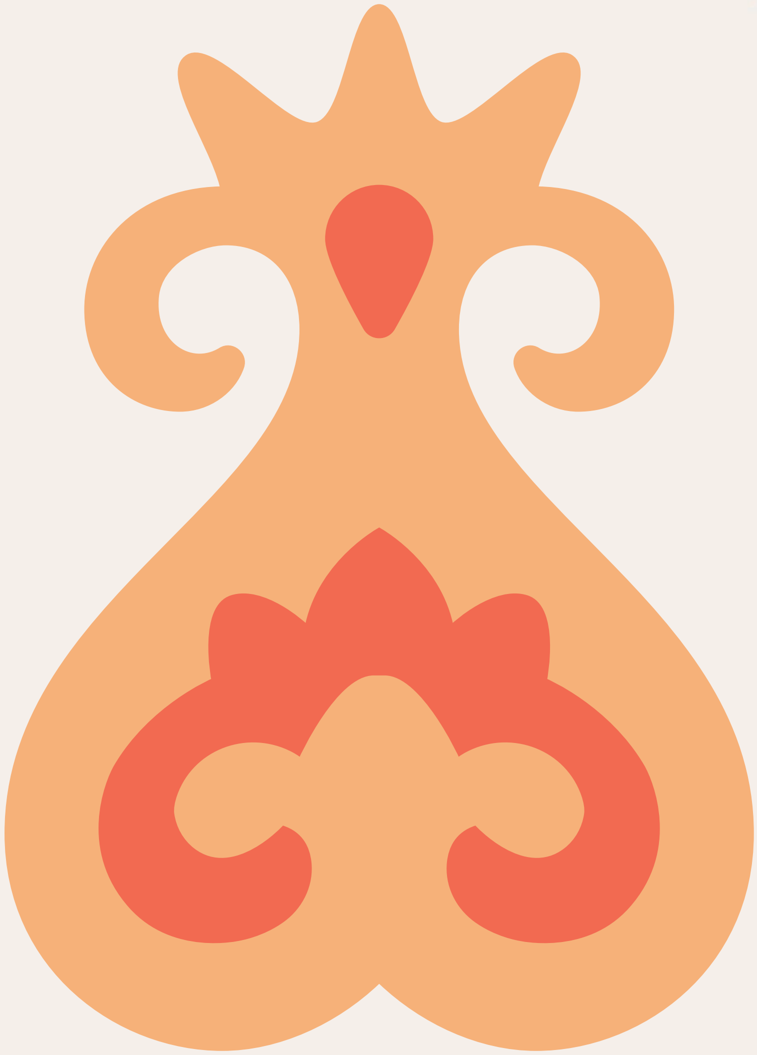

Тамга-бизәкләр борынгы кешеләрнең ышануларын чагылдырган. Безнең бабаларыбыз Тәңрегә (Күк Алласы) табынганнар, хатын-кыз башлангычы Умайны һәм ата-бабалар культын хөрмәт иткәннәр.

1 нче биремне үтәү өчен киңәшләр

1. Бирелгән бизәкне игътибар белән кара.
2. Бизәккә төс сайла һәм үрнәктәгечә буя.

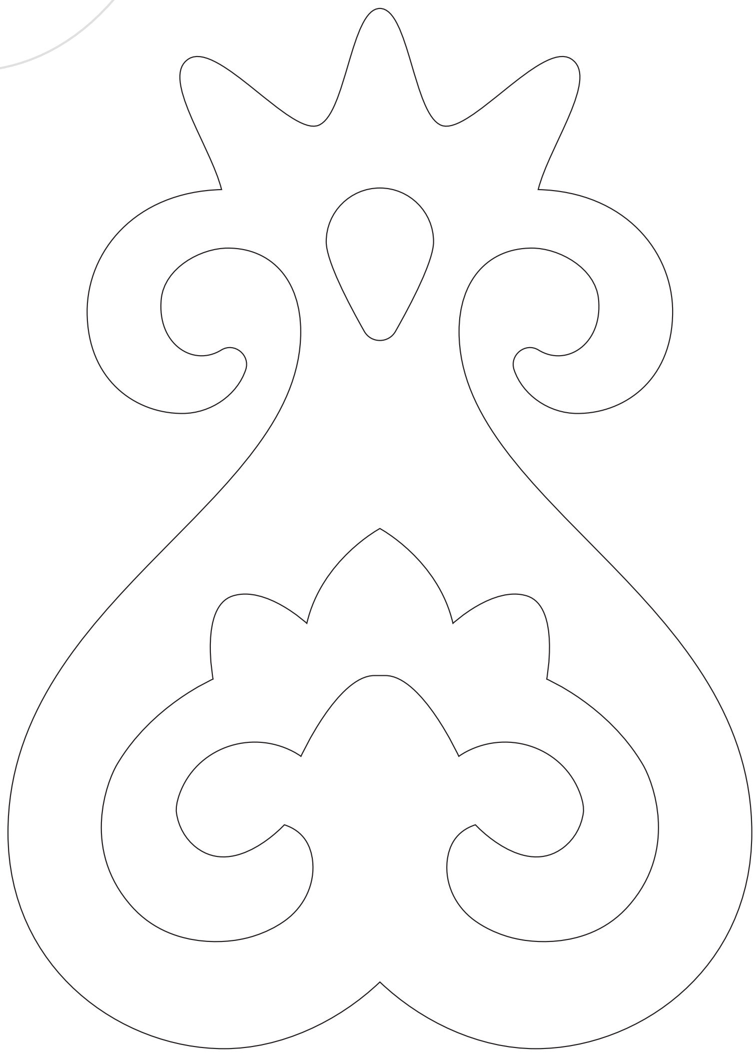

Древние знаки-символы отражали поверья древних людей. Предки татар верили в существование бога неба Тенгри, почитали женское божество Умай и культ предков.

Советы к выполнению задания 1

1. Внимательно рассмотри орнаментальный мотив.
2. Подбери цвет, раскрась по образцу.

Безнең бабаларыбыз табигатьнең җаны бар, ә агачлар һәм хайваннарны кеше кебек камил сәләткә ия дип уйлаганнар. Үзләре ясаган тамга-бизәкләрнең тылсым көченә ышанган-нар, шуңа күрә аларны кием-салым һәм бизәнү әйберләренә, ат сбруйлары һәм сугыш коралларына, керамик савыт-сабага төшергәннәр.

2 нче биремне үтәү өчен киңәшләр

1. Бизәкне игътибар белән кара.
2. Үрнәктәгечә буя. Бер төснең икенчесенә күчүен рәсемдә чагылдыр.

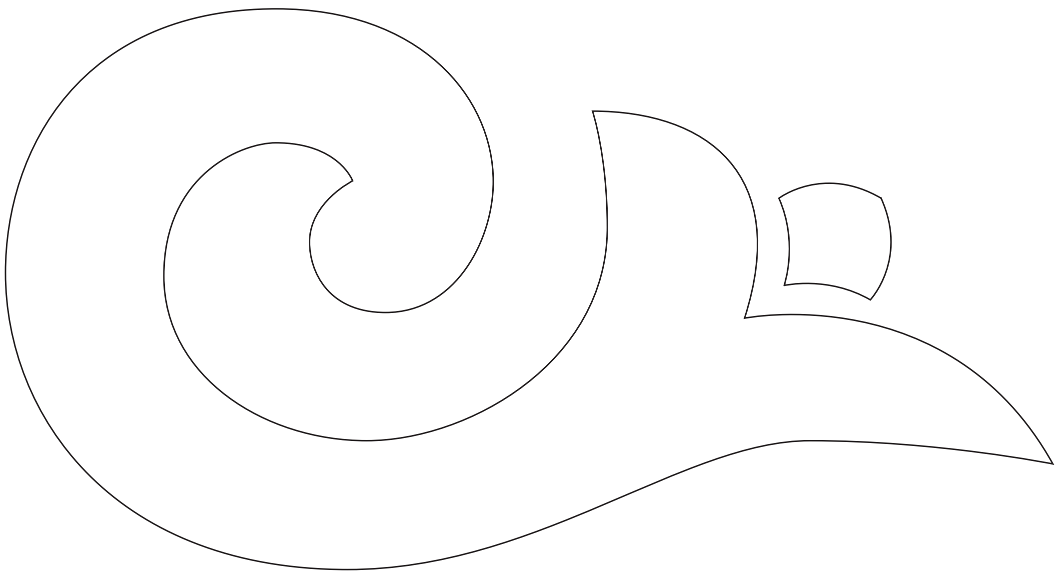

Предки верили в то, что вся природа одушевленная, деревья и животные обладают теми же способностями, что и люди. Человек верил в магические силы своих изображений. По поверьям защитной силой обладали украшения, узоры на одежде, оружии, предметах конского снаряжения, посудной керамике.

Советы к выполнению задания 2

1. Внимательно рассмотри орнаментальный мотив.
2. Раскрась по образцу. Старайся передать плавный переход одного цвета в другой.

Дустым, игътибар ит, бу Болгар чорыннан калган чүлмәк! Аңа якынча 1000 ел. Чүлмәккә гап-гади геометрик мотивлар төшерелгән. Алар еш кабатлана. Бу мотивларның кабатлануы чүлмәкнең тылсым көчен арттыра.

3 нче биремне үтәү өчен киңәшләр

1. Гади карандаш куллан.
2. Үрнәк буенча чүлмәк рәсеменә бизәк яса.
3. Эшеңнең дөреслеген тикшер һәм карандаш белән сызган сызыкларың өстеннән каләм белән йөгерт.

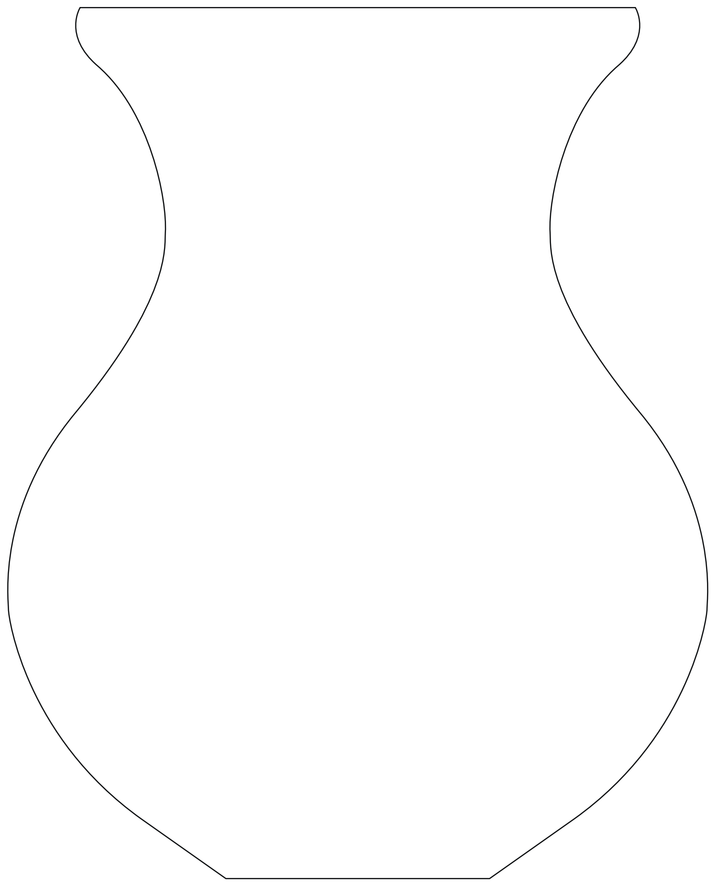

Посмотри на кувшин, который сохранился с булгарских времен. Ему больше 1000 лет. Повторы простых геометрических мотивов словно усиливают магическую силу узора и говорят о его бесконечной текучести.

Советы к выполнению задания 3

1. Для удобства возьми простой карандаш.
2. Нарисуй орнамент на кувшине по образцу.
3. Когда ты убедишься, что все верно, обведи карандашные линии ручкой и раскрась кувшин.

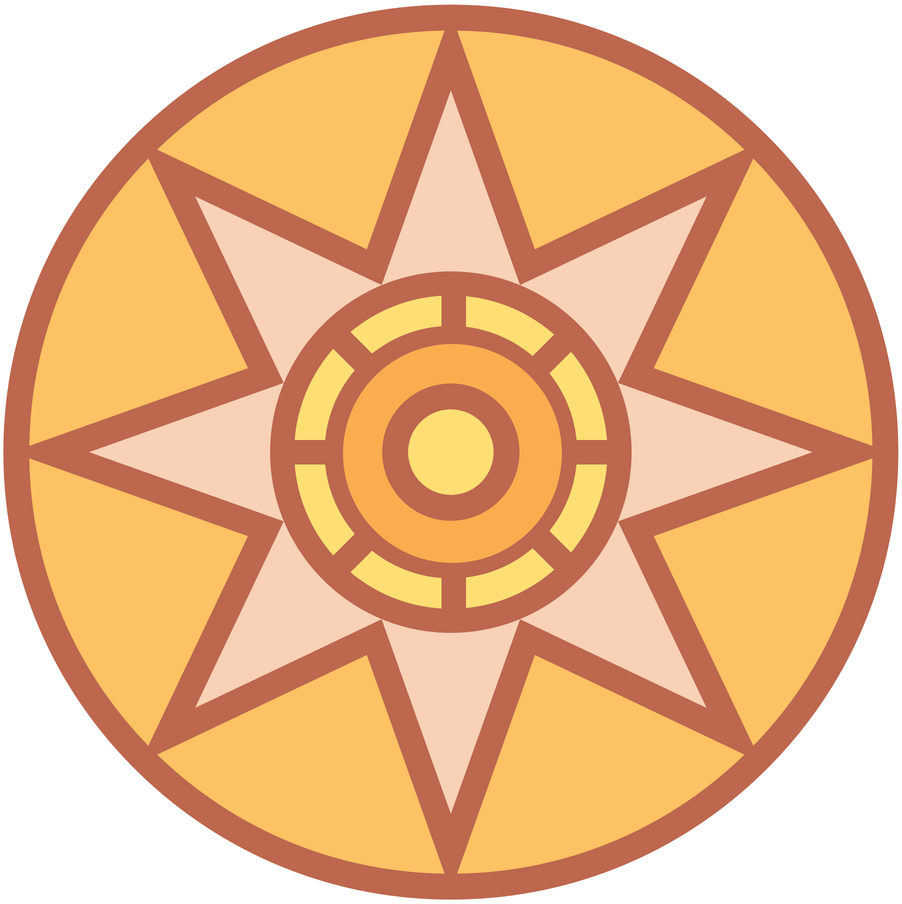

Декоратив-гамәли сәнгатьтә күк һәм күк җисемнәре, кояш һәм кошларның төрле образлары бар. Соңрак алар бизәк буларак капка, йорт фасады һәм тәрәзә йөзлекләренә төшерелгән.

4 нче биремне үтәү өчен киңәш

Бизәкне үрнәктәгечә буя.

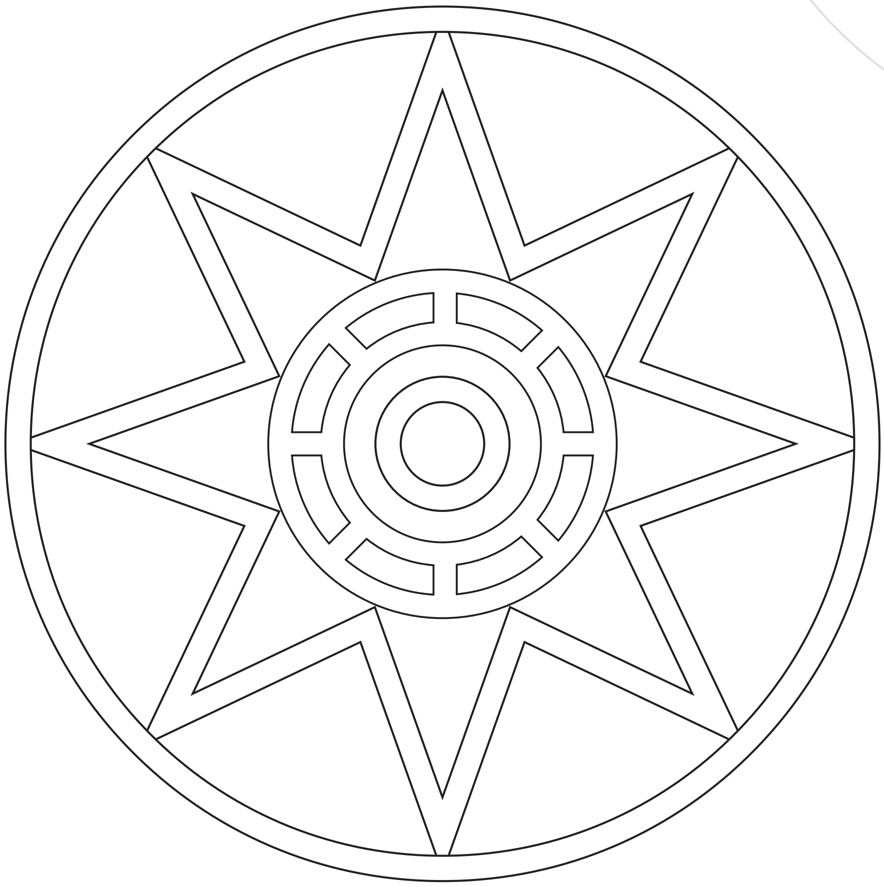

В народном декоративном искусстве Татарстана сохранилось много различных изображений небесных светил, солнца, птиц. Защитными знаками, которые позднее стали символами природы, вселенной, обычно украшали ворота, фасады дома, наличники окон.

Совет к выполнению задания 4

Раскрась орнамент по образцу.

Моннан 1100 ел элек безнең бабаларыбыз ислам динен кабул иткән. Бу вакыйга халык сәнгатендә бизәкләрнең яңа формалары – чәчәк, үсемлек образларын кулланылышка кертеп җибәрүгә этәргеч булган. Еш кына халык осталары «оҗмах бакчасы» темасын символлаштырган үсемлек үрнәкләреннән катлаулы композицияләр ясаганнар.

5 нче биремне үтәү өчен киңәшләр

1. Рәсемне игътибар белән кара.
2. Бизәкнең икенче яртысын ясап бетер.
3. Сиңа ал төстәге сызыклар ярдәмгә килер.
4. Гади карандаш куллан.
5. Эшеңнең дөреслеген тикшер һәм карандаш белән сызган сызыкларың өстеннән каләм белән йөгерт. Бизәкне буя.

1100 лет назад наши предки приняли исламскую веру. В народном искусстве это повлияло на использование новых форм орнамента — изображений цветов, растительности. Часто народные мастера создавали сложные композиции из растительных узоров, которые символизировали тему «райского сада».

Советы к выполнению задания 5

1. Посмотри, на рисунке нарисована только половинка орнамента.
2. Дорисуй вторую половинку. Надо точно повторить рисунок слева, чтобы получилось как отражение в зеркале. Розовые линии тебе помогут в этом.
3. Для удобства возьми простой карандаш.
4. Когда ты убедишься, что все построено верно, обведи карандашные линии ручкой и раскрась цветочно-растительный мотив.

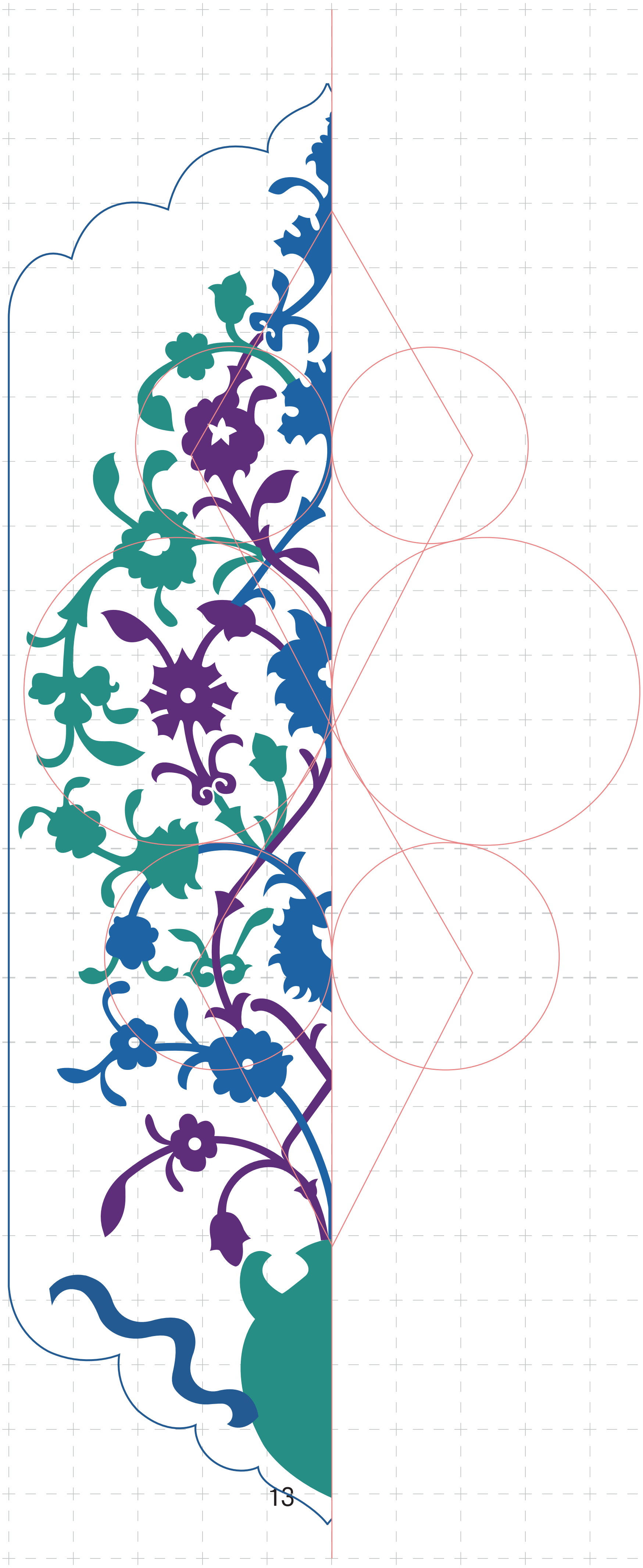

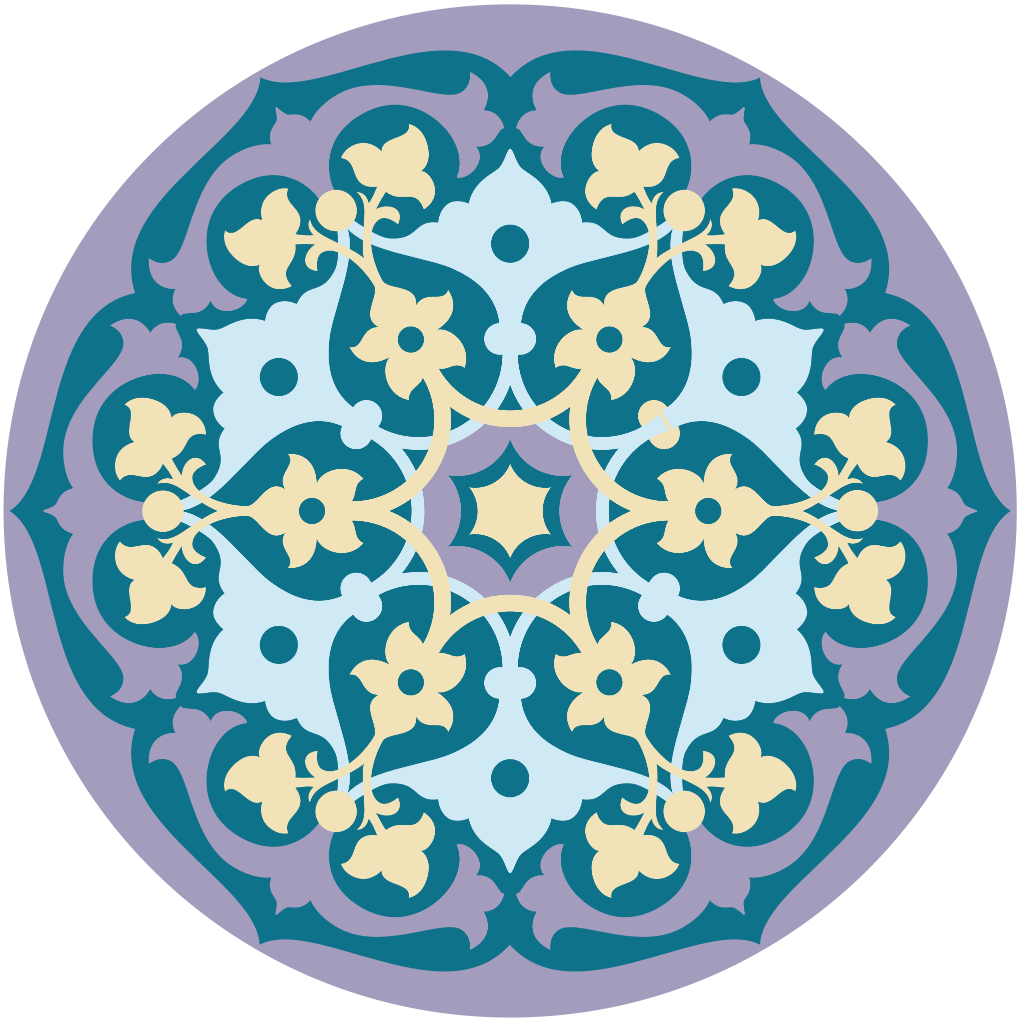

Татар халкы элек-электән балчык, таш, металл, агач, хайван тиресен эшкәртеп, алардан файдаланып, чын сәнгать әсәрләре тудырган. Ясалган һәр бизәк матур һәм композицион яктан камил.

6 нче биремне үтәү өчен киңәш

1. Бизәкне җентекләп кара.
2. Түгәрәк ничә өлешкә бүленгән? Алар кабатланамы? Ал сызыклар буенча эзләп кара.
3. Бизәкне үрнәктәгечә буя.

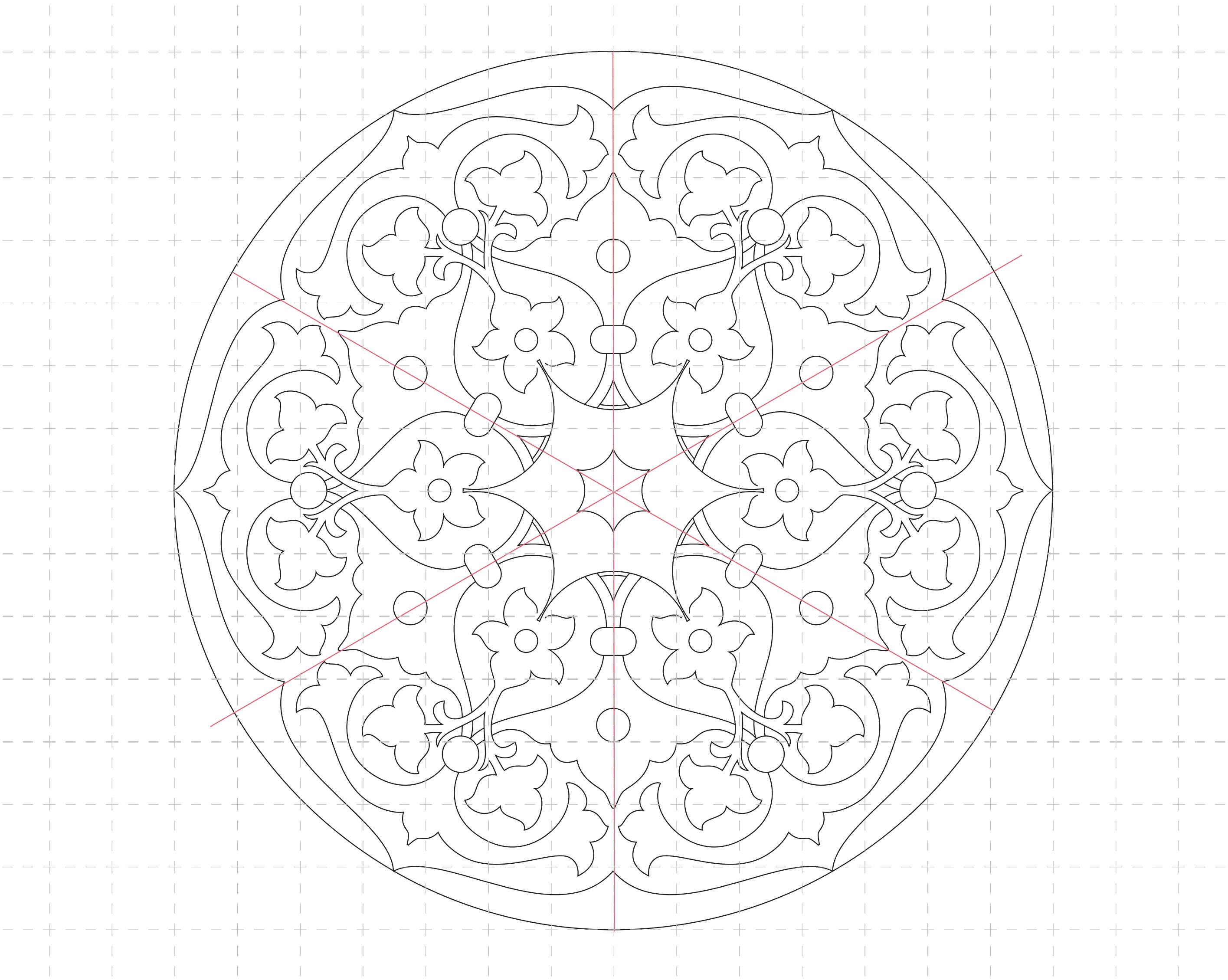

Татары отображали красоту форм, обладали отличным чувством ритма, умели художественно обрабатывать различные материалы: глину, камень, металл, дерево, кожу животного, ткани. Они создали большое количество различных орнаментов — узоров, отличающихся красотой и композиционной цельностью.

Советы к выполнению задания 6

1. Рассмотри, как строится орнаментальная композиция.
2. По розовым линиям ты сможешь понять, на сколько повторяющихся частей поделен круг.
3. Раскрась орнамент по образцу.

Татар халкының үзенә генә хас уникаль сәнгате төрләре бар. Бу күн мозаикасы, филигрань, «тырнак алмалау».

7 нче биремне үтәү өчен киңәш

1. Бизәкне игътибар белән кара.
2. Бизәкнең икенче яртысын ясап бетер.
3. Гади карандаш куллан.
4. Эшеңнең дөреслеген тикшер һәм карандаш белән сызган сызыкларың өстеннән каләм белән йөгерт. Бизәкне буя.
5. Төсләрне үзара чагыштыр. Кайсысы караңгырак яисә яктырак?
6. Төсләр байлыгын бизәктә чагылдыр.

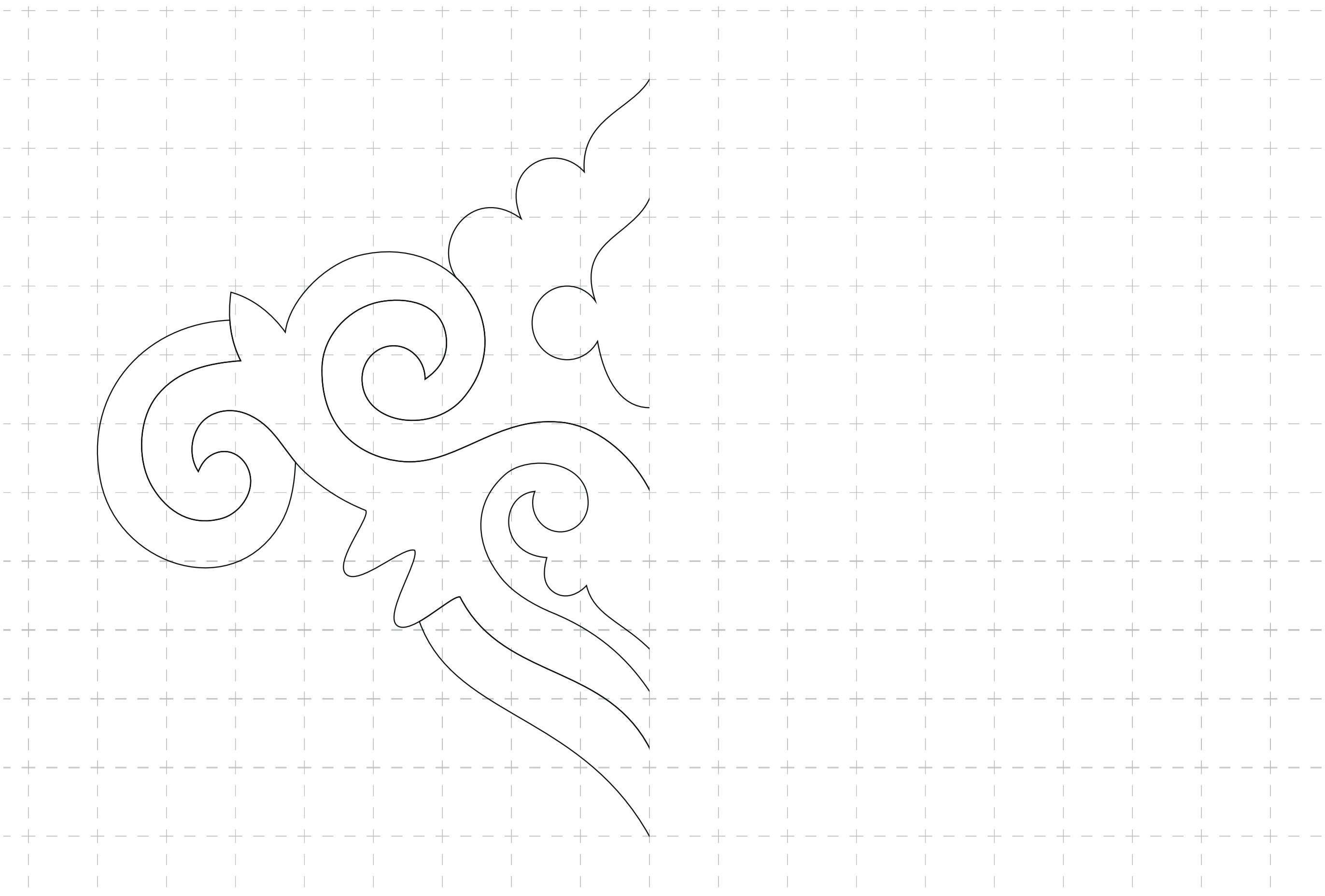

Татары создали уникальные виды народного искусства, которые не встречаются у других народов. Это кожаная мозаика, бугорчатая (объемная) филигрань, ушковая техника аппликации.

Советы к выполнению задания 7

1. Внимательно рассмотри роговидный мотив.
2. Для удобства возьми простой карандаш.
3. Дорисуй вторую половинку. Постарайся точно повторить рисунок слева,чтобы получилось как отражение в зеркале.
4. Когда ты убедишься, что все построено верно, обведи карандашные линии ручкой и раскрась орнаментальный мотив.
5. Сравнивай, какой цвет светлее, какой – темнее.
6. Постарайся точнее передать цветовой тон, насыщенность цвета.

Рис. Замилова А. А. Декоративное панно «Гимн солнцу». ГМИИ РТ.

Декоратив-гамәли сәнгатьнең теле – бизәк. Сәнгать әсәрләрен тудырганда без һәрвакыт алдагы буыннар тәҗрибәсенә таянабыз, традицияләрне дәвам итәбез.

8 нче биремне үтәү өчен киңәш

1. Бизәкне игътибар белән кара.
2. Караңгы төсләргә буялган урыннар бизәкне тирәнәйтә, ә ачык төсләр, киресенчә, аларны ача.
3. Төсләрне төгәл бирергә тырыш.
4. Бизәкне үрнәктәгечә буя.

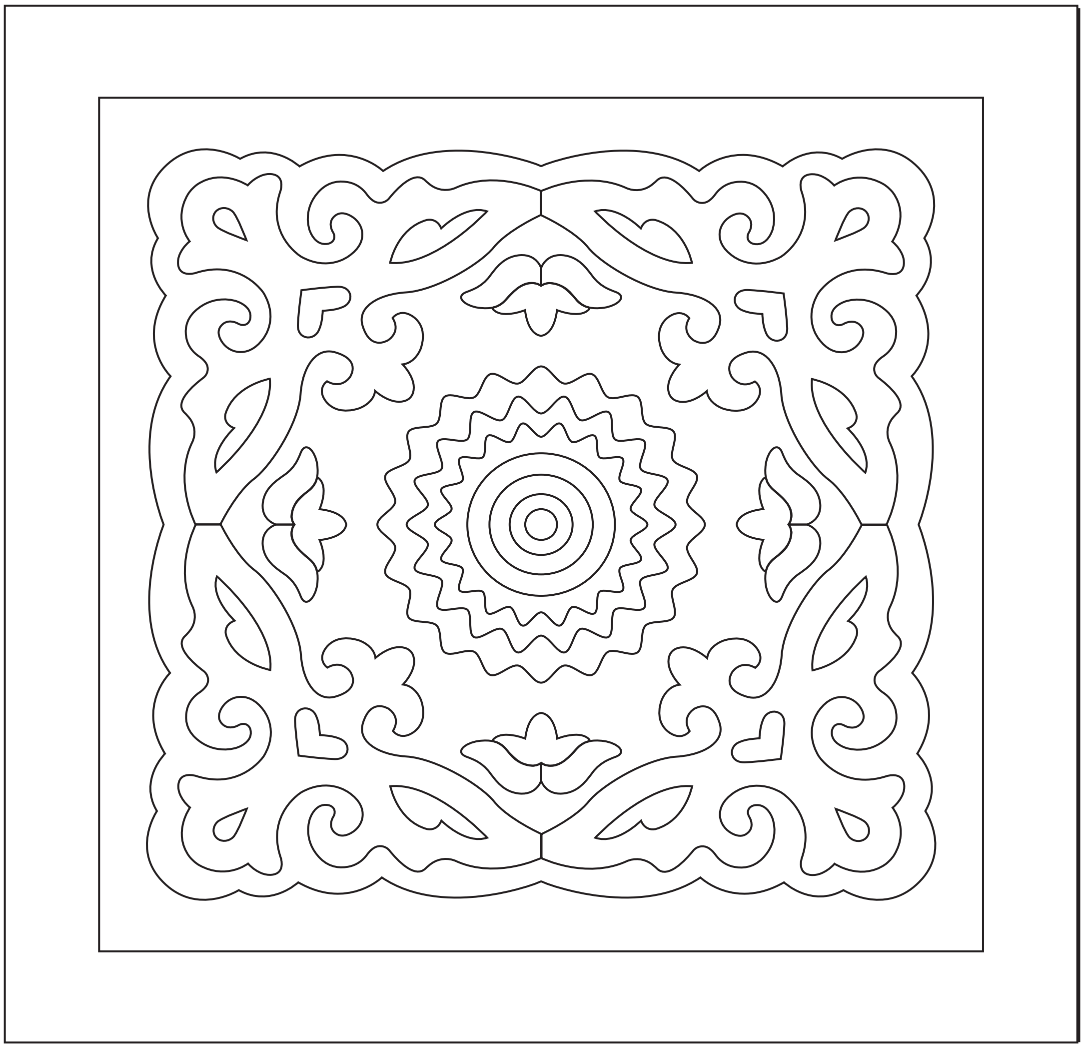

Творческий процесс создания любого произведения искусства невозможен без обращения к опыту предыдущих поколений. Языком татарского искусства является орнамент. Новые поколения художников развивают сложившийся язык татарского орнамента.

Советы к выполнению задания 8

1. Внимательно рассмотри орнаментальную композицию.
2. Детали узора, покрашенные темным цветом, как бы углубляются, а светлые цвета, наоборот, помогают им «выступить» вперед.
3. Постарайся точнее передать цветовой тон.
4. Раскрась орнамент по образцу.

Рис. Фасхутдинова Л. Ф. Орнамент вышивки скатерти.
Частная коллекция.

Бизәк рәсеме һәм аны үзең ясау бизәк формасын тоярга, төсләрне сайларга ярдәм итә.

9 нче биремне үтәү өчен киңәш

1. Рәсемдә бирелгән чәчәкләрнең чиратлашуын игътибар белән кара.
2. Төсләрне дөрес сайлап, бизәкне буя.

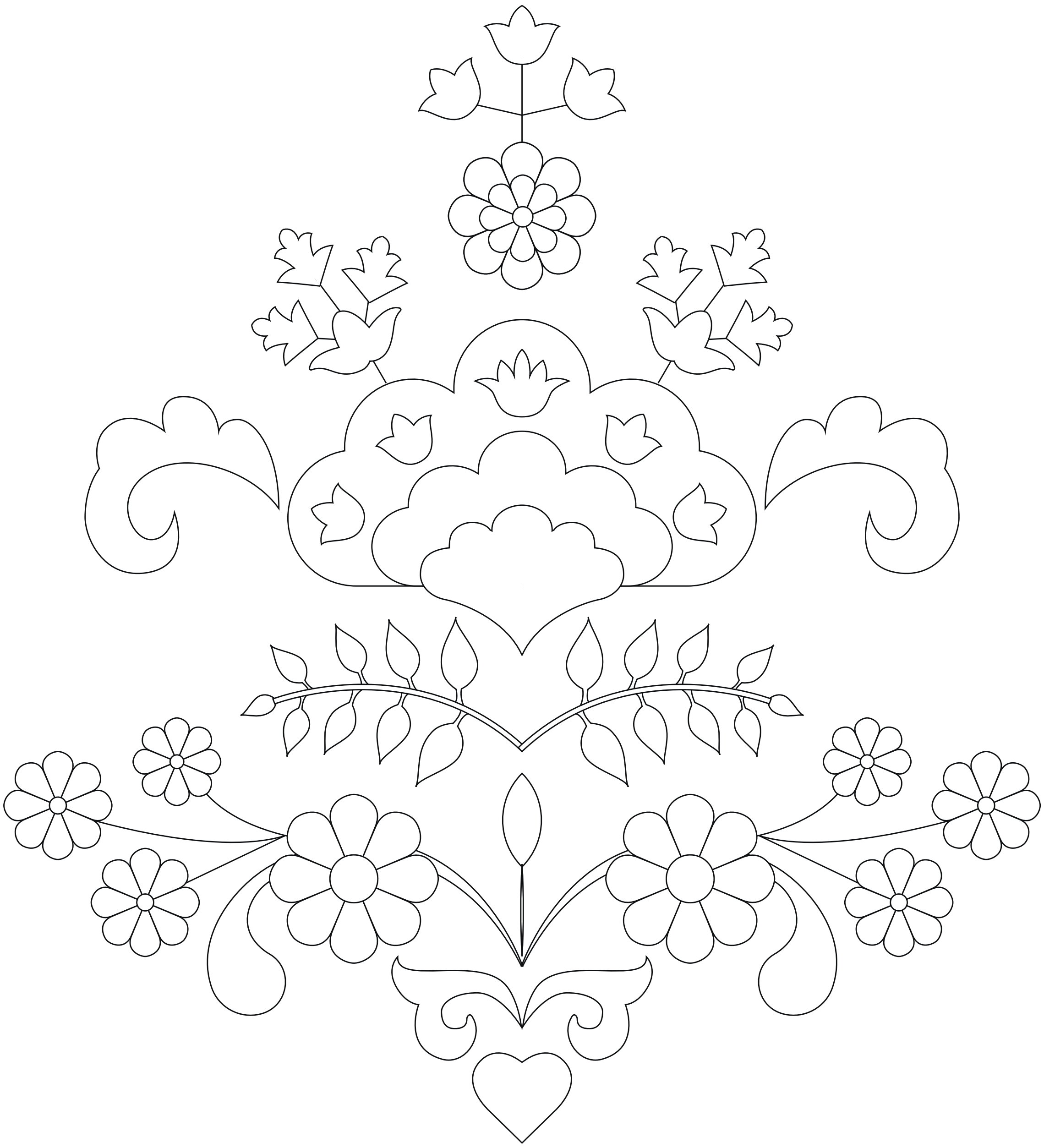

Изображение орнамента и его прорисовка помогают тебе научиться видеть и понимать форму, чувствовать ритм, подобрать цветовое решение.

Советы к выполнению задания 9

1. Рассмотри на рисунке чередование цветов.
2. Раскрась орнамент, учитывай цветовой ритм.

Замилова А. А. Панно «Зов предков», нат. кожа, мулине.

Декоратив-гамәли сәнгать өлкәсендә эшләүче осталарның эшләре белән таныш.

10 нче биремне үтәү өчен киңәш

Үзеңә ошаган бизәкне буя.

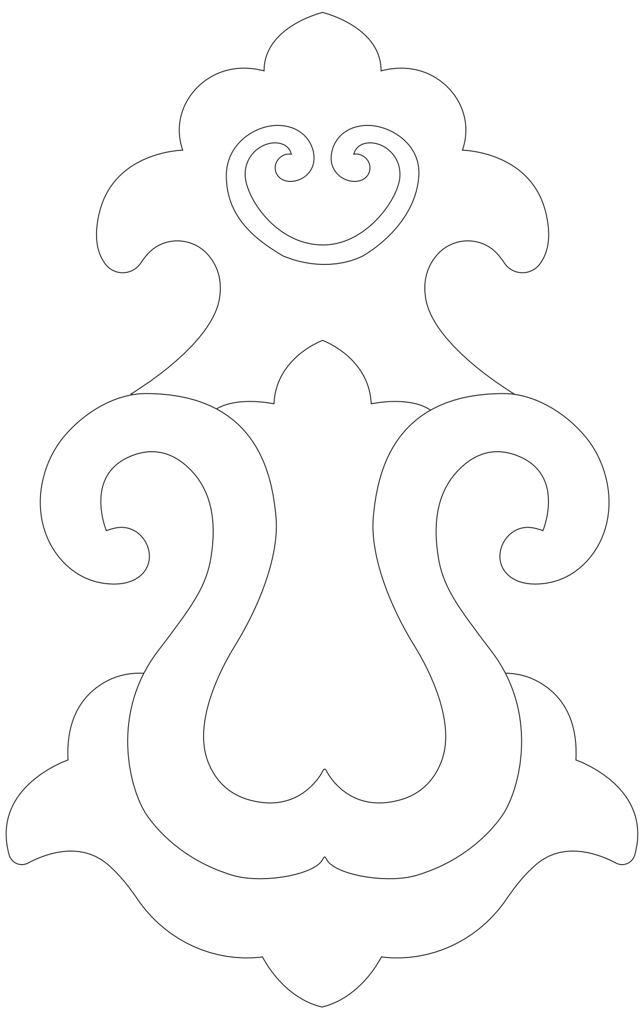

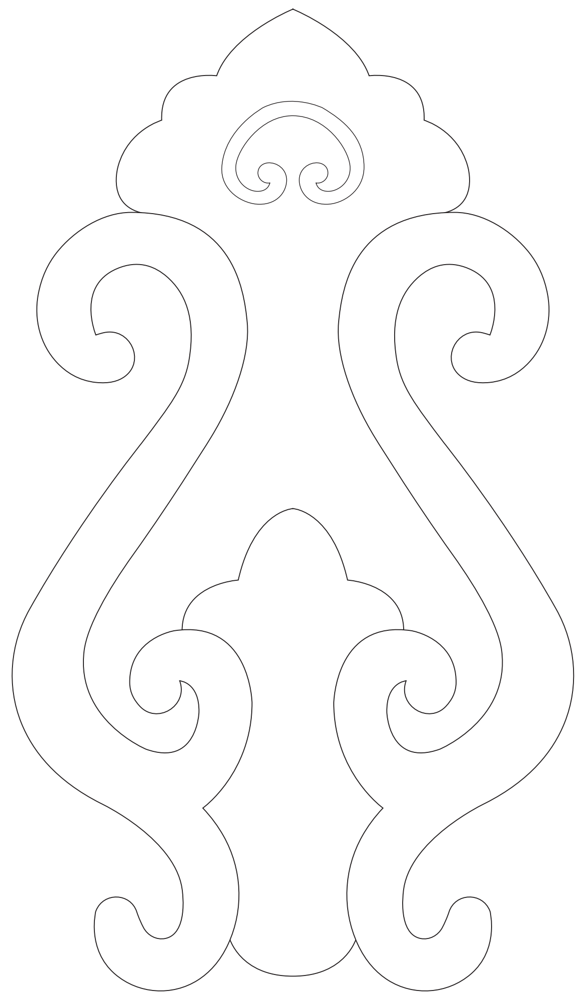

Посмотри работы мастеров декоративно-прикладного искусства.

Советы к выполнению задания 10

Раскрась понравившийся тебе орнаментальный мотив.

Подписано в печать 8.12.2023.

Тираж 1000 экз.
Заказ №

Отпечатано в ООО "Фолиант",
г. Казань, ул. Профсоюзная, 17в,
foliantkazan@mail.ru